

อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว

อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว เดิมชาวบ้านเรียกว่า “น้ำตกกระโดน” ถูกค้นพบ โดยพระครูศรีรัตนกร (ท่านศรีแก้ว) อดีตเจ้าอาวาสวัดทรายขาว เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2475 และท่านได้ชักชวนราษฎรทำการปรับปรุงบริเวณน้ำตกทรายขาว ต่อมาน้ำตกแห่งนี้ ได้พัฒนามาเป็นลำดับโดยอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานป่าไม้เขตปัตตานี (กรมป่าไม้) จนถึงปี พ.ศ. 2530 กรมป่าไม้ให้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ และจัดตั้งป่าเขาใหญ่ และป่าเทือกเขาสนกาลาศิริ เพื่อเตรียมประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อคุ้มครองทรัพยากรแห่งชาติ และวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เพื่อการศึกษาวิจัยและเพื่อการท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งมีการนำเสนอผ่านมติเห็นชอบจากคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติให้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 อนุมัติในหลักการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ การดำเนินการสำรวจจัดตั้งได้ผ่านขั้นตอนเตรียมการมาเป็นลำดับจนคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ การจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้จัดพิมพ์แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แต่ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2541 ได้มีราษฎรในท้องที่ตำบลลำพะยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ชุมชุม คัดค้านการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว จากลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ต้องปรับปรุงการบริหารจัดการโดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถานภาพ และ ศักยภาพของพื้นที่วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของราษฎรในท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อนำมาประกอบในการพิจารณา จัดทำแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อราษฎร และสิ่งสำคัญ คือ การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว จะต้องสามารถรักษาความสมบูรณ์ ของทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นที่ยอมรับ และเกิดความร่วมมือ จากประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบอุทยานแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2552 พื้นที่ป่าได้ทำการสำรวจขึ้นใหม่ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับราษฎร เนื่องจากได้กันพื้นที่ทำกินของราษฎรออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ที่ทำการสำรวจจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ และราษฎรที่อาศัยอยู่รอบบริเวณที่ได้ตรวจสอบกำหนดเขตด้วยโดยได้ผ่านการเห็นชอบจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่เกี่ยวข้องรวม 10 องค์การ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องรวม 3 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และสงขลา โดยผ่านการพิจารณาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาใหญ่ ในท้องที่ตำบลช้างให้ตง ตำบลทรายขาว ตำบลนาประดู่ ตำบลทุ่งพลา ตำบลปากถ่อ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตำบลลำพะยา อำเภอเมืองยะลา ตำบลตาชี อำเภอยะหา จังหวัดยะลา และป่าเทือกเขาสนกาลาศิริ ให้ท้องที่ตำบลบ้านโหนด ตำบลเปียน ตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ให้เป็นอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 71 ก ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2551 เป็น อุทยานแห่งชาติแห่งที่ 110 ของประเทศไทย